

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Conclusio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

velint necessariam probabilioritatem de speculativâ veritate opinionis minus tutâ, volunt quod Tutoritâ Catholici, cum differentia, quod isti hanc vocent certitudinem moralem, illi probabilioritatem; utriusque tamen conveniunt in re, quod utraque excludat à tutiori omnem prudentem probabilioritatem de ejus veritate speculativâ. Hinc colligo, quod certitudo moralis necessaria ad operandum debet esse de veritate practicâ.

S E C T I O VIII.

*An omnis opinio certo probabilis practicè, subje-
ctivè sumpta, sit per se ipsam judicium mora-
liter certum de non peccato formali,
& de honestate formali actus?*

§. I.

Conclusio.

S U M M A R I U M.

Dico, quod omnis opinio certo practicè proba-
bilis sit per se ipsam intransitive judicium mora-
liter certum de non peccato formali, id est, cer-
tum certitudine prudentis ad non peccatum
formale, & ad honestatem formalem adhesio-
nis, n. 314.

DD. nobis faventes, à n. 315. ad 324.

S. Anton. ex S. Thom. Arist. & Gersono probat
solam moralem certitudinem necessariam, &
hanc consurgere ex probabilibus conjecturis,
n. 316.

Alij DD. n. 317. 318.

M. de Prado ait, quod cum prudenti probabili-
tate peccati materialis stet certitudo de non
peccato formali, n. 318.

Idem alij, ib.

Caram. ait, quod in omni opinione probabili de-
tur certitudo honestatis formalis, & incerti-
tudo honestatis materialis, n. 319.

P. Suar. ait esse dogma Theologorum unum-
quemque operari posse juxta suam opinionem
probabilem; & in moralibus satis esse judi-
cium probabile, ib.

Alij DD. sentientes opinioni probabili inesse cer-
titudinem, n. 320.

P. D. Thyrsus exponit certitudinem moralem, ib.

M. Bavo ait, veritatem practicam esse probabili-
bus contentam, n. 321.

Cavet. ait probabile esse moraliter certum, ib.

M. Mercorus, idem esse certum in moralibus, ac
verosimile, n. 322.

Ejusdem rationes ex S. Thom. & Arist. ib.

Contradictiones ejusdem, n. 323.

Nostre conclusionis rationes, à n. 324. ad 327.

Quia omnis certo probabilis est judicium pru-
dens, adeoque pugnat cum peccato formali,
& hujus formidine, n. 324.

*Quia implicat, ut prudenter operans peccet for-
maliter, n. 325.*

*Quia judicium prudens est indefectibiliter ve-
rum de honestate formali adeoque certum, n.
326. 327.*

U Nica conclusio: Omnis opinio certo N.
probabilis practicè est per se ipsam 314.
formaliter, & intransitive judicium morali-
ter certum de non peccato formali, seu cer-
tum certitudine prudentis ad non peccatum
formale, aut ad honestatem formalem adhe-
sionis; & impossibilis cum peccato formali,
aut formali inhonestate connexionis.

In hanc conclusionem veniunt, quos dedi N.
sect. 1. §. 2. eo enim ipso quod Doctores ibi 315.
citati n. 9. dicunt satis esse ad fine peccato,
aut honestè operandum, judicium certo pro-
babile de non peccato, aut de honestate ope-
ris, eo ipso per probabile intelligunt non evi-
dens, non autem non certum, nam omnes T. F.
ut dixi sect. 4. conveniunt in hoc, quod ad
fine peccato operandum, necessarium sit ju-
dicium certum de non peccato; ergo per tō
probabile unice excludunt evidentiam, &
certitudinem veritatis speculativæ, non au-
tem certitudinem moralem veritatis practi-
cæ, seu compossibilem cum imprudenti pec-
cati formalis formidine, & repugnantem
cum prudenti peccati formalis formidine.

Similiter veniunt Arist. S. Thom. & S. N.
Antoninus, qui ex Arist. & Gersono 1. p. tit. 316.
3. cap. 10. §. 10. circa finem hæc habet: No-
randum secundum Cancellarium, quod certitu-
do, quæ requiritur in materia morali, non est cer-
tutudo evidentia, sed probabilis conjectura: &
postquam tres certitudinis species numera-
vit, subdit: Tertia certitudo, scilicet mora-
lis, seu civilis, tangitur in principio Ethic.
ubi dicitur, quod disciplina est in unâqua-
que re certitudinem querere juxta exigen-
tiam materiæ; æquè enim vitiosum est per-
suadentem querere Mathematicum, & mo-
ralem demonstrantem; non enim confurgit
certitudo moralis ex evidentia demonstra-
tionis, sed ex probabilibus conjecturis gros-
sis, & figuralibus, magis ad unam partem,
quàm ad aliam se habentibus: dicitur autem
probabile, quod pluribus, & maxime sapi-
entibus apparet verum. Hæc D. Antoninus,
qui eo ipso quod dicit aliquam in humanis
actibus dari certitudinem juxta exigentiam
materiæ, eo ipso concedit illis inesse certitu-
dinem moralem, nam maiorem negat esse
materiæ morali necessariam.

Veniunt quoque, quos dedi sect. 6. §. 2. N.
nempe qui volunt omnem prudentiæ actum 317.
esse certum certitudine conformitatis sui, &
objecti

objectū cum regulis morum, quæ est certitudo moralis de veritate practicā, seu certitudo prudentis ad non peccatum adhesionis, & impossibilis cum peccato connexionis.

N. Apertissimè tamen stant pro meā conclusionē M. Mart. de Prado tom. 1. cap. 1. qu. 4.

M. Mar. §. 3. n. 12. dicens: Inter duas opiniones æquæ probabiles licet eligere minus tutam, nam qui unam eligit, habet certitudinem moralem, quod rectè operetur. Et tom. de Pœnit. qu. 84. dub. 4. de Peccatis dubis, circa finem ait:

Qui habet opinionem, format iudicium certum practicè, quod hic, & nunc non peccet, sicut in omni casu, quo sequitur opinionem probabilem, quia licet sit speculativè probabile, quod hoc facere sit peccatum, in praxi est certum, quod prudenter eligitur ut tutum, quod est rectum solum probabiliter.

Hæc M. de Prado. Ecce cum prudenti speculativè probabilitate de peccato stat certitudo de non peccato; id est, cum prudenti probabilitate, & formidine de peccato materiali stat certitudo de non peccato formali, ut dixi sect. 5. Idem docet M. Alvarez 1. 2. d. 89. art. 3. ad 4. ubi ait: Sufficit, quod homo operetur per cognitionem certam practicè, quæ habetur per opinionem practicè probabilem.

M. Alv. M. Arauxo in decis. mor. de Statu civili d. 3. n. 16. assert. 9. loquens de sequente opinionem probabilem ait: Iste est sibi certus moraliter, cum in moralibus sufficiat certitudo moralis ex probabilibus orta. M. Nider ait: Probabilis certitudo sufficit in moralibus, ut

M. Arau. M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Nid. M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

M. Tap. quis non se exponat periculo. M. Tapia tom. 2. lib. 4. de Prudentiā qu. 1. art. 7. n. 4. ait, loquens de iudicio prudentiā falso: Illud iudicium, quod fuit speculativè falsum, erat moraliter, & practicè verum, ac certum, & sufficiens regulare actionem rectam virtutis castitatis. Nota autem tō sufficiens.

objectū est probabiliter verum, & consonum Scripturæ; non enim est certo verum, ergo est tantum probabiliter honestum: actus autem non est probabiliter tantum, sed certo honestus; quamobrem non tantum qui cum esse malum, sed qui dubitaret, an sit bonus, damnatur ab Alex. VII. Hæc Caram. P. 1. Suar. tom. 4. in 3. p. d. 6. sect. 9. num. 5. ait: In moralibus licitum est uti opinione probabilis, nam qui illa utitur, moraliter certus est practicè se non peccare. Et tom. 5. in 3. p. d. 4. sect. 6. n. 6. ait esse dogma Theologorum, unumquemque operari posse juxta suam opinionem probabilem: & lib. 6. de Leg. cap. 8. n. 6. ait: Iudicium probabile in rebus moralibus sufficit ad prudenter operandum. Nota autem tō sufficit.

Idem sentiunt P. de la Fuente disp. 4. in N. 57. ubi ait, certitudinem moralem subire 320 varios gradus; subdens, quod certitudo moralis probabilis de opinione non debet esse illa exacta, sed satis esse minus exactam, ut prudenter operemur; & ideo testimonium matris satis est, ut credam, & venerer hunc hominem tamquam meum patrem, ait S. D. Aug. ab eo citatus lib. de util. credendi cap. 12. ergo satis est certa probabilitas ipsi opinioni probabilis inserta. P. Sanch. lib. 6. Sum. cap. 3. expresse ait: Cum omnimoda certitudo de rebus moralibus haberi nequeat, ad eam Deus non obligat, sed ad operandum cum morali certitudine, qualis in opinione probabilis reperitur. M. Sylvest. verb. opinio, ubi querit, an Discipuli suorum Magistrorum opiniones sequi possint, & sibi obicit axioma ex jure Canonico, Tenendum certum, & dimittendum incertum, respondet, quod sequens opinionem probabilem sui Magistri, teneat certum sibi moraliter, cum in moralibus sufficiat certitudo ex probabilibus secundum Philosophum. P. D. Thyrsus diss. 10. n. 2. 87. ubi ait: Opinioni non repugnat certitudo moralis, sed tantum omnimoda certitudo, & evidentiā. Definit autem certitudinem moralem: Est certitudo secundum quid fundata in magnā verisimilitudine, in qua non apparet infallibilis connexio cum veritate. Palanco qu. 33. & 34. in 2. n. 27. ait: In Palanco opinione probabilis subjective exercitā invenitur certitudo moralis subjectiva, seu certitudo probabilis. P. Eliz. qui docet quemlibet per iudicium probabile de sufficienti diligentia excusari a peccato.

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

Adhærent etiam M. Baro 2. p. Manuduct. N. d. 1. sect. 1. Consensus Franciscanorum pag. 221. 29. & 30. & Scrista ab eo laudatus, qui M. Baro probabile practicum ita definit: Iudicium prudens legi, fini ultimo, & recto sapientum in

in illum appetitui conforme, quod formidinem sibi adjunctam nihil moretur; nec impediatur certam destinationem; & directionem boni operis, quare illam formidinem dicit simplicem esse, non firmam dubitationem; & ad intellectum speculativum pertinere, quia non impellit ad operationem.

Hæc M. Baro ex Scotistâ. Rursus 4. p. Manuduc. pag. 94. ait veritatem practicam, quia dirigit voluntatem, & affectum, probabilitibus tutam, & contentam. Caietanus in Sum.

verb. opinio ait: Non enim propterea aliquid opinione tenetur, (id est, cum formidine oppositi) quia diversi DD. contraria sentiunt, quoniam cum huiusmodi contrarietate stat, quod una pars sit ratione sufficienti ad moralem certitudinem fulta: & jam non est opinio apud sapientes illam rationem, (id est, unita prudenti formidini de peccato formali) sed quia nesciunt multi discernere inter certitudinem moralem, & mathematicam, omnia quodammodo locant sub opinionibus. Addit: Per accidens contingit nescientes discernere inter notum opinionem, & notum certâ ratione morali, errare, & excusari, credentes absque formidine alterius partis, viris probis, & doctis dicentibus, Facite sic, quia potest licitè fieri. Non enim Deus exigit ab homine plus quam conditio hominis habet, quia Divina Sapientia disponit omnia suaviter. Hæc

Caietanus. Stat etiam Philal. pag. 10. dicens: Ut certus quis sit se non peccare, sufficere, quod sequatur probabile iudicium honestè agendi in hac, vel illâ materiâ, quia alioquin requireret Deus à nobis impossibilia; cum habere certum iudicium in particulari de omnibus eligibilibus impossibile sit, nam moralia ut plurimum non sunt demonstrabilia. Et pag. 15. expressè ait, quod huiusmodi iudicium probabile de honestate actionis dici possit certum certitudine morali; quæ tamen minor est illa, quæ excludit formidinem. Probat hoc; quia si intellectus non est moraliter dubius, est moraliter certus: sed habens opinionem probabilem de aliquo, non est moraliter dubius; ergo est moraliter certus. Hæc Candidus; ex quo nihil pro licito minus probabilis usui clarius; & nihil contra argumenta, quæ in nos adducit ex dubio, incertitudine, & similibus deducta, nihil, inquam, robustius.

Demum M. Mercorus 1. part. art. 15. ex 322. Arist. & S. Thom. ait, certum in moralibus idem esse ac verosimile, & probabile, quod sedulo tenendum. Probat autem 1. quia Arist. 1. Ethic. cap. 1. docens modum procedendi in scientiâ morali ait: Oportet grosse, & figuratè veritatem ostendere; glossat S. Thomas: Tom. III.

Id est, verosimiliter, & probabiliter, quia probabile est, quod est simile vero: ergo cum scientia moralis procedat ex certis, consequenter certum moraliter idem est, ac verosimile, seu probabile. Probat 2. quia Arist. in Topicis agens de syllogismo probabili, & de modo inferendi probabilitatem, supponit media inferentia probabilitatem, caulare certitudinem moralem. Probat 3. quia Arist. lib. 1. Top. cap. 1. & S. Thom. de Fallaciis cap. 2. ait, probabilia dici, quæ videntur omnibus, vel pluribus, vel precipuis, vel maxime notis; sed quæ ita videntur, sunt moraliter certa; ergo probabile, & moraliter certum idem est. Probat 4. quia S. Thom. lib. 1. Poster. ait: Aliquando in processu, si non sit scientia, sit fides, vel opinio, vel probabilitas, in quibus ratio inclinat in unam partem cum formidine alterius: ergo juxta S. Thom. fides humana, dummodo sit prudens, etsi sit juncta formidini imprudenti, facit certitudinem moralem, seu prudentialem. Hæc ferè M. Mercorus.

Combinet modò meus Lector ea, quæ ex N. M. Merc. dedi. 6. §. 6. cum illis, quæ hic 323. ex eodem dedi, & colliget contradictionem; nam hic asserit idem esse probabile, ac moraliter certum; ibi autem asserit nihil opinativum esse posse certum: ergo sibi contradicit. Secundò colliget, quod cum M. Mercorus 1. p. art. 8. doceat satis esse, ut iudicium prudentiæ sit moraliter certum; rursus ut constat ex verbis nunc allatis, doceat probabile esse moraliter certum; ideo iterum sibi contradicit, dum negat, quod ultimum dictamen esse possit opinativum, seu probabile, nam adhuc ut tale, erit moraliter certum. Tertiò, quod dum pag. 19. dicat, quod certitudo moralis sit certitudo simpliciter, & absque omni dubietate, iterum sibi contradicit, nam certitudo moralis non excludit imprudentem formidinem; immò contradicit Divo Thom. 1. Ethic. & 2.2. qu. 5. Thom. 60. art. 3. ad 1. neganti omnimodam certitudinem convenire materiæ morali. Quartò, quàm nulla sint ejus contra licitum usum cuiusvis opinionis certò probabilis practicæ, argumenta, ut constat ex ejus doctrinâ mox abiatâ, quæ asserit omne probabile esse moraliter certum; ergo dum negat licere sequi quamlibet probabilem, negat licere sequi quamlibet moraliter certam.

Probat 1. quia quælibet opinio certò N. probabilis practicæ est per se ipsam formaliter, & intransitive, seu ex sua formali essentia iudicium pugnans non tantum cum omni iudicio prudenti, sed etiam cum omni imprudenti iudicio peccati, etsi non pugnet cum omni imprudenti formidine peccati; sed

G

sed

N. 322. Arist. & S. Thom. ait, certum in moralibus idem esse ac verosimile, & probabile, quod sedulo tenendum. Probat autem 1. quia Arist. 1. Ethic. cap. 1. docens modum procedendi in scientiâ morali ait: Oportet grosse, & figuratè veritatem ostendere; glossat S. Thomas: Tom. III.

sed omne iudicium essentialiter pugnans cum iudicio peccati est iudicium essentialiter pugnans cum omni peccato; nam implicat peccatum sine cognitione intimante peccatum: ergo omnis opinio certo probabilis practice est per suam essentiam iudicium pugnans cum omni peccato; ergo est iudicium essentialiter connexum cum non peccato, atque adeo est certum certitudine prudentis adhesionis ad non peccatum, & exclusionis omnis peccati. Maior est, juxta nos, certa ex definitione opinionis probabilis practice, quæ non est nisi iudicium prudens de non peccato; & ita est prudens, ut non tantum omne iudicium prudens, aut imprudens peccati, sed etiam omnem prudentem peccati formidinem excludat. Rursus ea maior à Probabilistis negari non potest, nam dictam definitionem admittunt. Quod si à Probabilioristis negetur, dicam contra illos, quod sicut quælibet opinio certo probabilior practice est iudicium per se ipsum formaliter pugnans cum omni prudenti, & imprudenti iudicio peccati, etsi non cum imprudenti peccati formidine; ita, per me, quælibet certo probabilis erit tale iudicium; non enim sola probabilior est prudens, etsi sit prudentior; sed quælibet certo probabilis est iudicium prudens pugnans cum omni peccato.

N. 325. Confirmo: Implicat, ut peccet, qui operatur prudenter, & cum bonâ fide non peccati, aut honestatis: sed omnis opinio certo probabilis practice est intransitive iudicium prudens, & bona fides non peccati: ergo implicat, ut eam sequens peccet; ergo eam sequens est certus exercitè certitudine prudentis adhesionis ad non peccatum, & repugnantia ad peccatum.

N. 326. Probatur 2. quia omne iudicium prudens est necessario certum: sed omnis certo probabilis est iudicium prudens: ergo omnis certo probabilis est iudicium certum. Maior probatur tum ex dictis sect. 6. & 7. quia prudentia est recta ratio agibilium; ergo est necessario, & indefectibiliter verum, sive veritate practica, quæ semper adest, sive veritate speculativa, quam etiam loquendo de actibus elicitis admisimus, & quidem gratis, cum ad præsens institutum non sit necessarium. Si ergo prudentia est necessario recta ratio agibilium, adeoque est iudicium necessario verum, eo ipso est certum, quod talis sit, nam omne quod est essenziale alicui, certo illi convenit: tum quia licet actus prudentia esse possit speculative falsus, omnis tamen est necessario practice verus: ergo certum est, quod omni actui prudentia con-

veniat veritas practica. Hinc est, quod licet plura moraliter certa sæpe sint in re falsa, omnia tamen sunt indefectibiliter vera, veritate prudentiali, & practica: ergo cum omnis opinio certo probabilis, aut probabilior, sit prudens, aut prudentior, omnis est certa certitudine veritatis practica, seu prudentiali, & implicat, ut qui ex fundamento certo gravi, aut graviori opinatur, non opinetur prudenter; etsi sæpe deficiat veritas speculativa, numquam tamen deficit practica.

Omitto plura argumenta, quibus vel Probabilistæ utrum licitum cuiusvis certo probabilioris suadent contra obligantes vel ad speculative certam, vel ad tutiorem: omnia enim probant quilibet certo probabilem, aut probabiliorē practice, esse certam certitudine prudentis adhesionis ad non peccatum, & repugnantia cum peccato; & hoc, ex essentia ipsius opinionis certo probabilis practice: ergo quilibet opinio practice probabilis est formaliter per se ipsam certa de non peccato formali, aut de honestate formali, si sit iudicium prudens honestatis formalis.

§. II.

Objectiones.

SUMMARIUM.

Obiectio, quia omnis probabilis est incerta, n. 328.

Dico esse incertam de veritate speculativa, seu de honestate materiali, & certam de honestate, & non peccato formali, n. 329-330.

Si certo speculative falsum potest esse practice verum, ut constat in iudicio inculpate falsi, multo magis incerto speculative falsum poterit esse certo practice verum, ib. & n. 331.

Obiectio, quia nullum probabile potest reddere securum operantem, n. 332.

Conscientia probabilis dicitur probabilis respectu ad veritatem speculativam, etsi sit certa quoad practicam: hinc non nisi speculative, non practice, fallere potest operantem, n. 333.

Obijcies 1. ex P. Carden. tom. 3. d. 55. N. 328. & d. 56. n. 6. repugnare, ut certitudo reperiatur in ipsa opinione probabilis, aut probabiliori, cum quilibet probabilis sit essentialiter incerta: reperitur quidem ea certitudo in dictamine conscientia dictante licitum usum opinionis probabilis practice; hoc enim dictamen nititur argumentis, aut moraliter saltem evidentibus, quæ trahit cap. N. 15. 16. 17.

Sed contra 1. quia quæro quæ certitudo con-